

«Un atardecer sintió frío. Entonces recorrió la casa y comprobó que los demás aposentos ya no correspondían a los de su habitación en la tierra» (Jorge Luis Borges)

El passat 30 de març, Lluís Vilà desapareixia sense avisar, definitivament, contra tot pronòstic, fidel a una manera de fer les coses que mai s'havia subjugat al guió que dicten les convencions –sovint de manera ben imperceptible–, escenificant sense voler-ho el darrer episodi d'una existència indissolublement lligada a aquesta formidable construcció simbòlica que anomenem art. Per això l'astorament general de seguida va deixar pas a una constatació dolorosa derivada, per força, en autocrítica: malgrat els seus 57 anys –madur com a artista, però massa jove per morir–, seguia monopolitzant les energies creatives d'una ciutat, Banyoles, que s'havia acostumat a ell d'ençà d'aquells llunyans anys 70 marcats per la ràbia continguda davant de la dictadura agonitzant i per l'eufòria, poc o gens continguda, enfront de les possibilitats expressives que ofería una disciplina –l'art entès en el sentit més ampli possible– alliberada dels vells prejudicis i disposada a reinventar-se sense mostrar clemència cap als seus patriarques obsolets (gegants, aleshores més que mai, amb fragilíssims peus de fang). Les aventures col·lectives del Tint, l'experimentació al voltant de l'art fungible o la construcció, en definitiva, d'un univers conceptual autàrquic que trobava en el pa el seu element nuclear, van ser episodis d'un viatge que només pot ser entès de manera global i al qual ni tan sols el final imprevist de l'artista va aconseguir restar-li la darrera coherència, la perfecta i total unitat de sentit.

Justament per això podem parlar del doble llegat de Lluís Vilà. Per una banda, ens va mostrar una via alternativa que ell habilitava gràcies a una actitud irreverent i irònica però que, al mateix temps, era profundament compromesa i crítica: aquesta síntesi de contraris aparents, aquesta capacitat per conjugar registres, ens ajuda a definir un perfil humà i artístic resistent a les etiquetes genèriques i a qualsevol intent de taxidèrma, provinguí aquest d'on provinguí. I, per altra banda, hi ha el llegat material, les seves obres: col·leccionistes privats i la mateixa família treballen plegats per posar orde als productes dispersos i per gestionar un gruix integrat per més de 800 treballs realitzats en els formats més diversos.

En aquest sentit, la Galeria Cort –on ell es desplejava periòdicament–, ha evolucionat cap a un nou model de gestió que ha d'ajudar a projectar el calidoscopi Vilà: «El passat mes d'octubre i durant les festes de Sant Martí de Banyoles –expliquen Guillem Vilà i Ricard Planas, responsables del projecte– vàrem inaugurar la nova etapa de la galeria Cort, que ha passat a anomenar-se Espai *Eat Art* Lluís Vilà. Un canvi de nom, de funcionament i de línia que vol posicionar la figura de Lluís Vilà i que, alhora, vol ser un centre de referència sobre el concepte artístic d'*Eat Art* (art del menjar), del qual l'artista banyolí en fou un dels màxims exponents a nivell català». Un projecte, a més, que declara uns objectius encara més globals: «Amb aquesta nova filosofia estem aglutinant ja les màximes sinergies possibles tant amb els agents de Banyoles i comarques, com amb la resta d'agents a nivell nacional i internacional: l'espai no només vol treballar amb el món de l'art sinó amb la resta de teixit social, donant suport i rebent-lo, amb les activitats que treballin sota aquests paràmetres».

Dos futurs projectes editorials i expositius exemplificaran, quan puguin ser concretats, aquesta declaració d'intencions: un dedicat a la pràctica de l'*Eat Art* per part de Vilà i un altre que, sota el títol de *Congrés de l'Absolut*, il·lustrarà l'estreta relació que sempre va mantenir el banyolí amb Borges i, de manera molt especial, amb el seu *El Congreso del Mundo*.

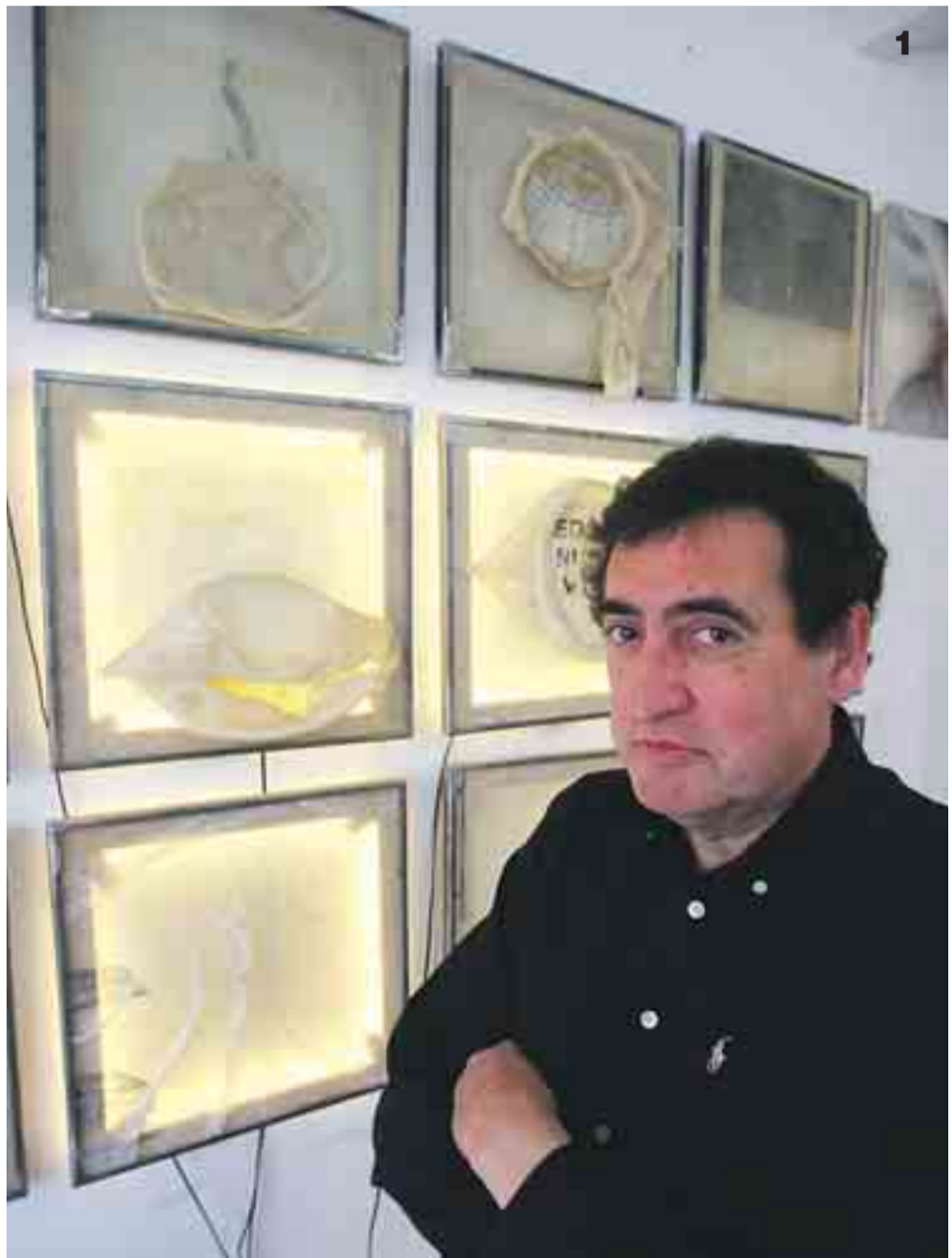
HOMENATGE PÒSTUM A BORGES

El Congreso del Mundo descrit pel genial argentí tracta d'un grapat d'homes que van voler acumular totes les formes possibles de coneixement, tots els llibres, en especial els clàssics ineludibles, totes les llengües contingudes en un llenguatge mundial que mai van acabar de definir, és a dir, tot allò que la ment humana havia vist néixer i que l'havia acompanyat des dels seus incerts orígens. La desmesura del projecte, contra pronòstic, era allò que en garan-

Els llegats de Lluís Vilà

La present edició del Festival Pepe Sales de Girona està dedicada a l'artista de Banyoles, mort el 30 de març de 2010

TEXT: EUDALD CAMPS

tia l'èxit: mentre que els diferents materials bibliogràfics s'anaven acumulant en un immens casalot plantat al mig d'un paisatge agrest que venia a ser la mateixa negociació del paisatge, els diferents «congressistes» anaven extraviant-se en una mena de boirina feta de desig i pèrdua, de saviesa i confirmació implacable de la nostra ignorància insalvable, anaven desdibuixant, per dir-ho d'alguna manera, l'ambiciosa cartografia esbossada. Al final, només l'incendi de tota la saviesa acumulada (la crema de llibres) podia alliberar aquells homes de l'esforç particular per atansar-los a aquell absolut borgià que conté totes les coses: «*El Congreso del Mundo comenzó con el primer instante del mundo y*

proseguirá cuando seamos polvo. No hay un lugar en que no esté. El Congreso es los libros que hemos quemado. El Congreso es los caledonios que derrotaron a las legiones de los Césares. El Congreso es Job en el muladar y Cristo en la cruz. El Congreso es aquel muchacho inútil que malgasta mi hacienda con las ramerías...»

Els Congressistes imaginats per Borges són una preciosa metàfora per aproximar-nos a la pràctica artística de Lluís Vilà: la crema de llibres és una acció idèntica al «despintar» que Lluís Vilà escenificava en cada una de les seves obres. De l'intent original de representar totes les coses possibles només en resta aquella realitat propera a la sensació de pèrdua ini-

Fotos:

1 Lluís Vilà fotografiat a Banyoles el mes de març de 2010, poc abans de morir, davant de diverses peces del seu projecte «El Congreso del Mundo». **Foto: Pere Duran.**

2 L'artista treballant al seu estudi de Banyoles.

3 Una imatge de joventut de Lluís Vilà, envoltat d'obres.

4 Al davant dels quadres de gran format d'una exposició.

5 i 6 Dues de les «sabates comestibles» creades per Vilà.

7 Dimecres a la tarda s'ultimaven al Casino de Girona els prepararis de l'exposició de sabates manipulades per artistes inclosa en el programa del Festival Pepe Sales dedicat a Lluís Vilà. **Foto: Marc Martí.**

8 «Armonia caòtica», una pintura de la sèrie «Absolut».

9 Una obra de la sèrie «Alef», que Lluís Vilà va pintar amb la seva pròpia sang.

10 Una escultura de la sèrie «Nautes».

cial però que desemboca, contra pronòstic, en una percepció més forta de les coses gràcies al fet de ser indirecte o, com diria Borges, permanentment ajornada. Les cartografies impossibles de Vilà, els seus registres inabastables, els seus múltiples territoris... Tot plegat són elements presents en la semàntica borgiana i, de fet, en la de qualsevol pràctica artística que no s'ajusti, com dèiem a l'inici de l'article, a la convenció. Lluís Vilà, ara ho sabem, va ser un important seguidor de l'esperit de Borges.

VILÀ AL FESTIVAL PEPE SALES

Arriba a la seva quarta edició el Festival d'Art Independent Pepe Sales, i amb energia renovada gràcies a l'esperit que, des del seu origen, el segueix movent: es tracta d'activar i donar a conèixer fets culturals lliures dels condicionaments estipulats per la indústria i la societat benpensant. En aquest sentit, la figura de Sales –apòstol de l'invent– segueix projectant-se amb força: ell va ser per sobre de tot algú que va fidelitzar-se a un plantejament vital radical sense importar-li, o sense que li importessin prou, els riscos d'una via decididament alternativa. La seva figura auràtica, la intel·ligència càustica que traspuen els seus versos,

el destil·lat verinós que hom intueix a la lletra de les seves cançons, la seva pintura expressiva més que no pas expressionista, la violència contra un mateix i l'amor envers els altres, troben en Lluís Vilà –com van trobar en Pedro Casariego i en Miquel Bauçà a les edicions anteriors del festival– un altre soci insospitat.

Enguany, el Festival torna a desbordar-se: més de 150 col·laboradors i una nodrida agenda d'actes –música, cinema, performance...– estan ocupant espais singulars de la ciutat durant aquest llarg cap de setmana que s'allarga fins dimarts. Amb tot, una exposició de sabates manipulades per diferents artistes que es pot veure al Casino de Girona és, potser, l'episodi més íntim i, des del punt de vista artístic, més proper a la sensibilitat de Vilà que s'hi podrà veure. El rerefons de la proposta expositiva és clar: qualsevol objecte creat per l'home –i de manera molt especial les obres d'art– és una síntesi de món i terra o, potser millor, de voluntat formadora i de matèria inerta: la seva existència està condicionada per aquesta tensió perpètua que la defineix però que, al mateix temps, l'empresona. Què succeeix, però, quan l'objecte decideix emancipar-se? Que succeeix, per exemple, quan un pa deixa de banda la vo-

luntat del flequer i comença a existir convertit en objecte alliberat, en forma emancipada? Què són les sabates sense els seus peus, sense el caminar que les desgasta? O, també: que els passa a les escultures i a les pintures quan les baixem dels seus pedestals, o les traiem dels museus, perquè surtin a passejar barrejant-se, donat el cas, amb el comú dels mortals?

Lluís Vilà era un emancipador d'objectes: agafava un pa, un martell, unes estovalles, una forquilla o una sabata i els proposava una nova modalitat d'existència que defugia tota lògica utilitària. Les seves escultures, en realitat, no eren seves: es tracta de volums alliberats que inventen noves modalitats d'existència, amb etimologies pròpies, amb futurs incerts que pot ser revisat en qualsevol moment. No ens ha d'estranyar, en darrera instància, que un exèrcit de sabates –alliberades per una munió d'artistes, arquitectes, dentistes...– el saludin ara, emancipades, empolainades per a l'ocasió, transmutades en objectes impossibles que no han de respondre a cap altra llei que la que dicta el desig, la pròpia necessitat.

Lluís Vilà, lliure per sempre i, encara ara, encomanant llibertat.